
MYPLACE

MYPLACE (Memory, Youth, Political Legacy And Civic Engagement)

Grant agreement no: FP7-266831

WP8: Policy and impact

**Deliverable 8.3: Evidence based publication in national languages –
DENMARK**

Unge og politisk deltagelse i Danmark Ungdomspolitiske overvejelser på baggrund af MYPLACE projektet

Author	Carsten Yndigeegn & Klaus Levinsen		
Version	1		
Date	22. april 2015		
Work Package	WP8: Policy and impact		
Deliverable	8.3: Evidence based publication in national languages - Denmark		
Country	DENMARK		
Institution	University of Southern Denmark		
Dissemination level	PU		
WP Leader	Mick Carpenter & Marti Taru		
Deliverable Date	20. april 2015		
Document history			
Version	Date	Comments	Modified by
1	20.04.15	First draft	Created by CY, KL
2	22.04.15	Final draft	

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INTRODUKTION	3
2	UNGES SOCIALE SITUATION OG UNGDOMSPOLITIK I DANMARK	4
3	MYPLACE PROJEKTETS FORSKNINGSRISULTATER	7
3.1	UNGES POLITISKE ENGAGEMENT	8
3.2	UNGES FORHOLD TIL HISTORIEN.....	12
3.3	UNGES POLITISKE AKTIVISME.....	14
4	DANSKE UNGES VÆRDIER, SAMFUNDSMÆSSIGE ENGAGEMENT OG POLITISKE AKTIVISME I ET EUROPÆISK PERSPEKTIV	18
5	MYPLACE ANBEFALINGER PÅ DET EUROPÆISKE NIVEAU	20
6	MYPLACE'S UNGDOMSPOLITISKE ANBEFALINGER I DANMARK	23
7	REFERENCER	25
8	PROJEKT INFORMATION	26

1 Introduktion

MYPLACE (www.fp7-myplace.eu) er et stort EU-finansieret projekt, der understøttes med i alt 7,9 millioner Euro. Det er afviklet i perioden fra juni 2011 til maj 2015. MYPLACE undersøger unges samfundsmæssige, politiske og sociale deltagelse i 14 europæiske lande, og der fokuseres især på, hvordan deltagelsen er formet af fortidens og nutidens (og eventuelt forventningen om fremtidens) totalitære og populistiske tendenser i Europa.

MYPLACE projektet har foretaget en omfattende empirisk dataindsamling. Der har været tale om en kombination af spørgeskemaundersøgelser, interviews og etnografisk forskning med det formål at tilvejebringe nye tværeuropæiske data, der ikke begrænser sig til at undersøge omfanget af deltagelsen, men også belyser den meningsfuldhed, som unge mennesker tillægger de politiske og sociale aktiviteter.

Gennem det særlige fokus på 'ungdom' og den historiske og kulturelle kontekstualisering af unges sociale og politiske deltagelse, giver MYPLACE-projektet en detaljeret empirisk kortlægning af unges opfattelse af det europæiske samfundsmæssige og politiske rum. I politiske termer søger MYPLACE-projektet at identificere både hindringerne og katalysatorerne for de unges generobring af den europæiske politiske arena som 'mit sted'.

MYPLACE projektet har fra en dansk synsvinkel været en enestående mulighed for at analysere danske unges samfundsmæssige og politiske engagement i en europæisk komparativ kontekst. Derved har det været muligt at perspektivere den danske situation og sætte fokus på hvor den danske kontekst og de danske unge sætter særlige accenter i det europæiske helhedsbillede. Derved kan forestillinger om Danmarks og danske unges særpræg blive analyseret, og det bliver muligt at pege på problemstillinger og udfordringer der har fælleseuropæisk karakter, men også at udpege de særlige felter hvor Danmark og de danske unge skiller sig ud fra det fælles europæiske billede.

Rammebetingelserne for MYPLACE projektet har været en særlig metodologi, som på den ene side har skabt unikke forskningsdata, men på den anden side indeholder nogle begrænsninger i forhold til datas kompatibilitet med eksisterende viden. De empiriske analyser i MYPLACE projektet er ikke baseret på nationalt repræsentative samples udvalg af unge, men på udvalgte undersøgelsesområder, lokaliteter og politiske organisationer i hvert af de deltagende lande. Undersøgelserne er blevet gennemført i to forskelligartede geografiske områder i hvert land, hvor der herindenfor er gennemført en omfattende repræsentativ spørgeskemaundersøgelse og supplerende kvalitative undersøgelser. Udvælgelseskriteriet har været, at områderne skulle være forskellige på socioøkonomiske og demografiske kriterier, og at de samtidig skulle indikere en potentiel forskel i politisk og samfundsmæssigt engagement.

De danske undersøgelsesområder har været to dele af Odense, Odense Centrum og Odense Øst, idet de på de tilgængelige statistiske data opfylder disse kriterier. Odense er den tredjestørste kommune i Danmark. Det første område, Odense Centrum, er kendetegnet ved en stor studenterbestand, mange højtuddannede indbyggere, og med den højeste indkomst i de to udvalgte områder. Det andet område, Odense Øst, er kendetegnet ved at uddannelses- og indkomsts niveauet er betydelig lavere. En væsentlig del af undersøgelsesområdet Odense Øst er Vollsmose, en forstadsbebyggelse fra 1960'erne, som gradvist har udviklet sig til et område overvejende beboet af indvandrere, således at det i dag er inkluderet på regeringens officielle liste over stærkt socialt belastede boligområder. De to områder repræsenterer, også som den almindelige opfattelse i befolkningen, en socio-demografisk opdeling af byen.

Af undersøgelsestekniske grunde, primært at interview skulle gennemføres som personlige face-to-face interview, har det også været nødvendigt at afgrænse lokaliteterne således at koncentrationen af unge i målgruppen 16-25 år var tilstrækkelig stor. Dette har gjort det nødvendigt at udelukke landlige områder, men har samtidig, da Odense er en af landets største uddannelsesbyer, medført at en relativ høj andel af respondenterne i undersøgelsen er uddannelsessøgende. De studerendes bosætning i byen har samtidig betydet, at sociale forskelle på deltagerne fra de to undersøgelsesområder ikke er så store som forventet.

To af de gennemførte undersøgelser, en undersøgelse af unges bearbejdning af den historiske erindring og en etnografisk undersøgelse af to politiske bevægelser, er gennemført med deltagere uden for de to undersøgelsesområder.

Dataindsamlingen blev gennemført i 2012 og 2013.

2 Unges sociale situation og ungdomspolitik i Danmark

I en artikel i *Forum 21* fra 2008, skrev daværende undervisningsminister Bertel Haarder, at det er hver generations opgave at genopfinde demokratiet, fordi demokrati ikke er en styreform der er opfundet en gang for alle. Han kaldte demokratiet en livsform som hver ny generation må genopdage og selv skabe sig en dyb forståelse af. Samtidig tilføjede Haarder, med blik for generationsperspektivet, at de unge er kimen til demokratiet i fremtiden, og at det derfor er vigtigt at de udvikler en intuitiv anerkendelse af de grundlæggende idealer som demokratiet bygger på.¹

Ungdom og demokrati har været forbundne størrelser i dansk ungdomspolitik. Den tidligste ungdomspolitik tog dog afsæt et lidt andet sted. Det var moderniseringen af samfundet og det nye fænomen, fritid, som blev skabt som vakte politikernes bekymring. Ungdomspolitiske tiltag havde

---

¹ Haarder, B., 'Danish Youth Policy'. *Forum 21 - European Journal on Child and Youth Policy*, 2008 (6), p. 58.

derfor som formål at få de unge væk fra gadehjørnerne og risikoen for kriminalitet og usædelig vandel ved at tilbyde organiserede fritidsaktiviteter, bl.a. i form af aftenundervisning.

Erfaringerne fra 2. verdenskrig, og ikke mindst at ungdommen udgjorde et bærende element i modstandskampen, men også et ønske om at styrke den demokratiske opdragelse, vaccinere befolkningen så at sige, hvis der på ny skulle opstå totalitære eller fascistiske tilstande i Europa, var baggrunden for den ungdomskommission, der under Hal Kochs ledelse udstak de ungdomspolitiske rammer for de kommende årtier. Kommissionen havde imidlertid også blik for andre af de udfordringer der tegnede sig: den teknologiske udvikling og urbaniseringen. Med visionært klarsyn blev demokratisk dannelse, uddannelse til alle og velfærdspolitikker bundet sammen i en national ungdomspolitik, som derefter blev udmøntet i konkret lovgivning i de kommende årtier. Principperne om lige adgang og gratis uddannelse, subsidierede ungdomsboliger og uddannelsesstøtte var nogle af de basale politikker som har skabt mulighed for social mobilitet, samt udviklet velfærd og lighed.²

Det danske særkende var imidlertid at udmøntningen af ungdomspolitikken tog form af sektorspecifikke politikker, og at ansvaret for udmøntningen af ungdomspolitiske tiltag ligger hos såvel nationale som regionale og lokale myndigheder. Danmark har aldrig fået et ungdomsministerium. Ungdommens forhold er reguleret igennem de sektorspecifikke lovgivninger.

Da den næste ungdomskommission kom i begyndelsen af 1980erne, var begrundelse da også en sektorspecifik problemstilling. De økonomiske kriser i 1970erne havde skabt en skyhøj ungdomsarbejdsløshed. Det gjaldt både ufaglærte, faglærte, som ikke kunne finde lære- og praktikpladser, og unge med en videregående uddannelse. Der blev talt om en tabt generation, der måske aldrig ville finde ind på arbejdsmarkedet. Af forskellige grunde, bl.a. et regeringskifte, fik denne kommission på trods af en omfattende kortlægning af ungdommens forhold kun begrænset betydning. Dens initiativer fokuserede på at fremme ungdommens beskæftigelse, reformere praktikpladssituationen i erhvervsuddannelserne, samt fundere folkeskolens rolle som demokratisk dannelsesinstans.³

Den tredje ungdomskommission var om muligt endnu mere specifik i sit sigte. Her var fokus på ungdommens politiske deltagelse, hvilket blev udmøntet i forslag om at styrke dialogen med og blandt unge, bl.a. gennem demokratisk træning i form af kommunale ungdomsråd.

---

² Ungdomskommissionen, *Samfundet og ungdommen: Afsluttende udtalelse fra Ungdomskommissionen med oversigt over kommissionens virksomhed*. Kbh. 1952; Nielsen, V., 'Ungdomskommissionen'. *Dansk Udsyn*, 1953: 33, 92-106; Sode-Madsen, H., *Farlig Ungdom: Samfundet, ungdommen og Ungdomskommissionen, 1945-1970*. Århus 2003.

³ Regeringens Ungdomsudvalg, *En fremtidig ungdomspolitik: Afsluttende betænkning fra Regeringens Ungdomsudvalg*. Kbh. 1984.

En fjerde ungdomskommission blev etableret på privat initiativ af Dansk Ungdoms Fællesråd. Navnet, Valgretscommissionen, angav også sigtet, og kimen til en reform blev sået med et forslag om en yderligere sænkning af valgretsalderen.

Ungdomspolitik i Danmark er ungdomsspecifikke politikker inden for de enkelte sektorpolitikker. De velfærdspolitiske grundprincipper om at alle skal have lige muligheder for uddannelse, arbejde og social sikkerhed, samt for at deltage som aktive demokratiske samfundsborgere udmøntes i særlige ungdomspolitiske tiltag.

Uddannelsespolitikken er en hjørnesteen i den danske ungdomspolitik. Der består både en ret og en pligt til uddannelse. Retten er ikke ubetinget. Den er undergivet de begrænsninger der optræder i form af dimensionering af uddannelsessystemet og de adgangskrav der gælder for de respektive uddannelser. Med retten til uddannelse følger der også pligter af forskellig art. Generelt er der en pligt til at gennemføre uddannelsen og inden for en bestemt tid, ellers bortfalder retten. Den obligatoriske undervisningspligt, der gælder for folkeskolens første ni år, er gradvist blevet udvidet til også at omfatte ungdoms- og erhvervsuddannelse, hvis den unge er ude af stand til at forsørge sig selv.

Implementeringen af EU's Agenda 2020 mål i form af Regeringens globaliseringsstrategi har opstillet det mål at 95 % af de unge skal have en ungdomsuddannelse. Dette mål implementeres sideløbende med at der arbejdes på en styrkelse af kvaliteten i uddannelserne.⁴

Som led i bestræbelserne for at sikre alle unge en uddannelse, er der skabt et omfattende system der skal vejlede de unge med henblik på at foretage det for dem rette uddannelsesvalg. Der er tillige skabt fleksible kombinationsuddannelser, og der er udviklet særlige uddannelses tiltag rettet mod unge med særlige læringsmæssige problemer.

Den anden hovedhjørnesteen i ungdomspolitikken er arbejdsmarkedspolitikken. Unges beskæftigelse er nært knyttet til uddannelsespolitikken. Erhvervsuddannelse bygger på en kombination af skoleuddannelse og praktik, og regeringen har spillet en betydelig rolle i tilvejebringelse af lære- og praktikpladser, herunder i form af skolepraktik. Det danske arbejdsmarked bygger principielt på en kombination af høj mobilitet og stor social sikkerhed, også kaldet flexicurity-modellen. Dette mindsker arbejdsgivernes risiko ved at ansætte medarbejdere, og det har været medvirkende til at sikre de unges adgang til arbejdsmarkedet.

Ungdomskommissionen fra 1945 foreslog en række demokratifremmende tiltag. De bærende ideer er fortsat virksomme. Det er således en del af folkeskolens målsætning at uddanne demokratiske samfundsborgere, og der ydes omfattende økonomisk støtte til folkeoplysning og frivilligt foreningsarbejde ud fra den forestilling at foreningerne er rugekasser for oplæring i demokrati. Dansk

---

⁴ Regeringen, *Fremgang, fornyelse og tryghed: Strategi for Danmark i den globale økonomi - de vigtigste initiativer*. Kbh. 2006.

Ungdoms Fællesråd er således paraplyorganisation for en række foreninger og organisationer, der ikke behøver at have andet til fælles end dette udgangspunkt i den demokratiske idé.

Udviklingen siden årtusindskiftet har forstærket erkendelsen af at den demokratifremmende grundstruktur ikke er tilstrækkelig til at hindre antidemokratiske og ekstremistiske kræfter i at vinde indpas og finde fodfæste blandt ungdommen. Det demokratiske selvforsvar har været iværksættelse af en antiradikaliseringspolitik der er funderet i tidlig forebyggelse og tiltag der kan afskærme de unge mod de ekstreme grupper, og trække unge der måtte være kommet i kontakt med miljøerne væk fra dem igen.⁵

3 MYPLACE projektets forskningsresultater

Myplace projektets forskningsresultater er tilvejebragt gennem fem delprojekter. Disse har været en del af projektets i alt 10 Work Packages (WP).

De fem delprojekter er:

- WP 2, der består af to dele. Første del har i et samarbejde med et lokalt museum undersøgt hvorledes historisk erindring er med til at påvirke, hvorledes unge menneskers politiske engagement kommer til udtryk. Anden del bestod af intergenerationelle interview, der belyste historieformidling og erindringsbearbejdning i familierne, både i familiens egen historie og familiens rolle i og i forhold til historien.
- WP4, der er en stor spørgeskemaundersøgelse, der har undersøgt politisk deltagelse i to forskellige byområder; den omfattede i alt knap tusinde respondenter
- WP5, der er en mindre kvalitativ undersøgelse der bygger på dybdeinterviews med 60 unge fra spørgeskemaundersøgelsen; den har fokuseret på at komme bag om svarene i spørgeskemaerne
- WP6, der er en kortlægning af typologier over unges politiske aktivisme på tværs af Europa og en sammenligning med eksisterende data om unges politiske aktivisme
- WP7, der er etnografiske case studier af udvalgte unges politiske aktivisme

De resterende fem delprojekter vil ikke blive omtalt her, da der var tale om metodologiske og administrative delprojekter.

Det særlige ved MYPLACE er, at det tager afsæt i en multipel metodologi, der både omfatter spørgeskemaundersøgelser, dybdeinterviews og etnografiske case studier. I denne formidlingsrapport vil vi redegøre for nogle udvalgte hovedtræk i analyserne af de indsamlede data. Først ser vi på de unges politiske interesse og deres tillid til politiske institutioner, samt deres politiske deltagelse og aktivitet. Dernæst vil unges forhold til historien kort blive diskuteret, da det er et centralt anlig-

---

⁵ Regeringen, *En fælles og tryk fremtid – Handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikalisering blandt unge*. Kbh. 2009.

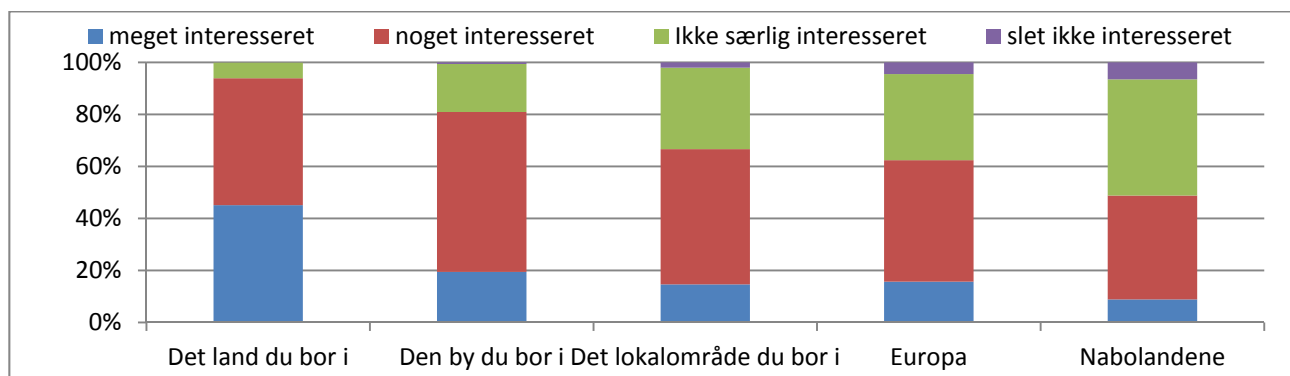
gende for MYPLACE projektet at undersøge om og hvorledes unges aktuelle politiske og sociale relationer bliver påvirket af historien.

3.1 Unges politiske engagement

Indledningsvist ser vi på bredden i de unges geografiske horisont. Det er tydeligvis størst interesse for nationale forhold (94% er meget interesseret eller noget interesseret). Derefter følger selve bopælsbyen, dvs. Odense (81% er meget interesseret eller noget interesseret), og først derefter det lokalområde den unge bor i (67% er meget interesseret eller noget interesseret). Efter disse kommer interessen for andre geografiske områder, i rækkefølge Europa (62% er meget interesseret eller noget interesseret) og Danmarks nabolande (49% er meget interesseret eller noget interesseret).

Der er kun ubetydelig forskel imellem de to undersøgelsesområder i synet på geografisk betydningsfuldhed. Kun i spørgsmålet om interessen for lokalområdet, er der en signifikant forskel mellem områderne, idet interessen er lidt større i Odense Øst end i Odense Centrum.

Figur 1 Interesse for spørgsmål der handler om forskellige geografiske områder

Kilde: MYPLACE data, 2013 (N=936) (Forskellene mellem undersøgelsesområderne er ikke statistisk signifikant)

Anm.: Skala: 4=meget interesseret, 3=noget interesseret, 2=ikke særlig interesseret og 1=slet ikke interesseret

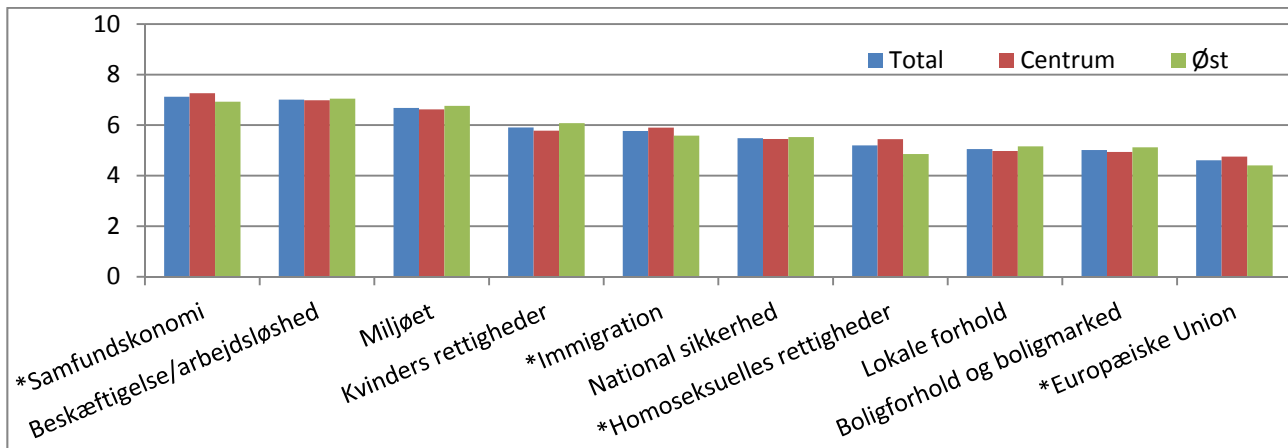
Selvom der er større interesse for det nationale og det lokale, så er det værd at notere at 60% af respondenterne erklærer, at de er interesseret i Europa. Sammenlignet med den lavere interesse for Europa i Danmarks nabolande, så viser det at de unge danskere er mere europæiske en regionale.

Et kendskab til unges interesse for forskellige sociale og politiske temaer er vigtigt for at kunne tegne deres politiske profil. Dataene viser nogle markante forskelle mellem unge i de to undersøgelsesområder (jf. figur 2). Svarene er målt på en 11-punkts skala (0-10), og de er angivet som gennemsnitsværdier der går fra 7,12 til 4,61. De vigtigste resultater er:

- Samfundsøkonomien (7,12), samt beskæftigelse og arbejdsløshed (7,01), er de emner, som de unge er mest interesserede i. Dette afspejler også at vores undersøgelse er blevet gennemført, mens følgerne af finanskrisen stadig var et presserende spørgsmål, og de unges indtræden på arbejdsmarkedet har været vanskelig, hvilket arbejdsløsheden blandt unge viser.
- Derefter følger værdiorienterede emner i form af miljøproblematikken (6,68), kvinders rettigheder (5,91) og immigrationsspørgsmål (5,77). Interessen for spørgsmålet om national sikkerhed vægtes lidt over middel (5,48). Derefter kommer interessen for homoseksuelles rettigheder (5,20), lokale forhold (5,05) og boligforhold (5,02). Det sidste er tæt på gennemsnittet og afspejler ikke krisen på boligmarkedet. Der er den laveste interesse for spørgsmålet om EU (4,61).

Figur 2 Personlig interesse for forskellige samfundsmæssige emner. Alle svarpersoner og opdelt på undersøgelsesområder.

Kilde: MYPLACE data, 2013.

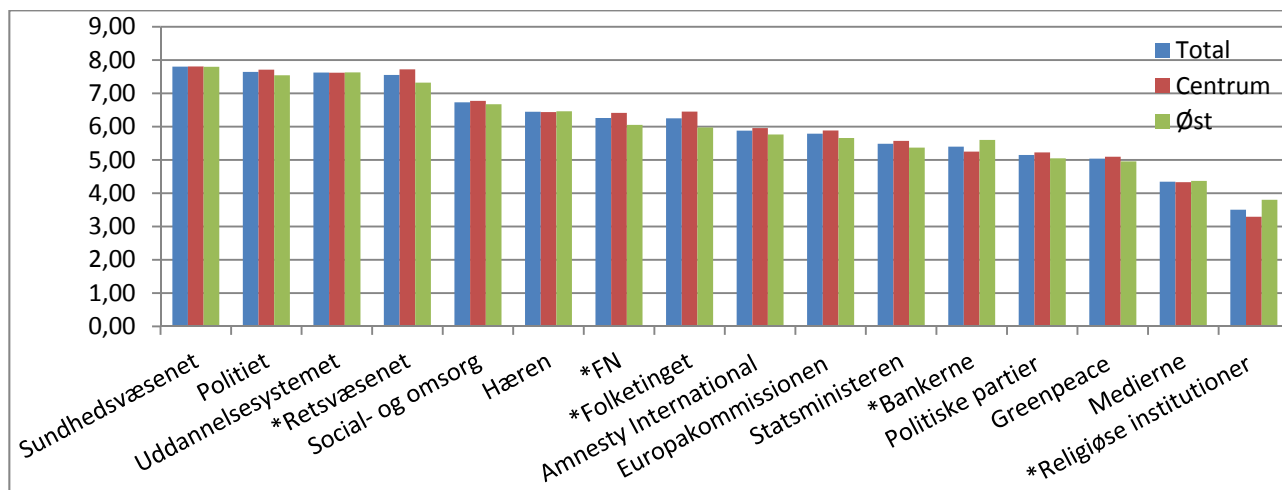
Anm.: Skala: 10=meget interesseret, 0=ikke interesseret

Den stærke interesse for økonomi og arbejdsmarked genfindes også i de kvalitative interview med 60 unge. De unge er meget bevidste om finanskrisen og dens afledte virkninger på befolkningen. Mange har kendskab til krisens afledte virkninger i form af fyringer og arbejdsløshed, og det er en bekymring hos mange, at arbejdsmarkedet er usikkert, og at det er vanskeligt for unge nyuddannede at finde beskæftigelse. Den lave interesse for boligforhold og boligmarked bliver også belyst i de kvalitative interview. Da de unge ikke befinder sig på ejerboligmarkedet, er de faldende boligpriser ikke en foruroligende problemstilling.

En måling af de unges tillid til 16 samfundsmæssige organisationer og institutioner viser, at der er størst tillid til de centrale statslige institutioner (sundhedsvæsen, politi, uddannelsessystemet og retsvæsenet), mens internationale organisationer (FN, Europakommissionen) og ngo'er (Amnesty) og Folketinget ligger i midten. I bunden finder vi tillid til statsministeren, banker, politiske partier, Greenpeace og, med en vis afstand, medier og religiøse institutioner. Den relativt lave tillid til de politiske partier afspejler ikke, at de unge vender ryggen til det parlamentariske demokrati, idet

det kun er et par procent af svarpersonerne, der tilkendegiver, at de ikke ønsker at stemme ved folketingsvalg.

Figur 3 Tillid til samfundsmæssige organisationer og institutioner. Alle svarpersoner og opdelt på undersøgelsesområder.

Kilde: MYPLACE data, 2013.

Anm.: Skala: 10=meget tillid, 0=ingen tillid

Målingen af de unges tillid viser kun en lille forskel mellem de to undersøgelsesområder. Der er lidt større tillid til retsvæsenet, FN og Folketinget i Odense Centrum, mens der er større tillid til banker og religiøse institutioner i Odense Øst. Den større tillid til religiøse institutioner kan forklares med at dobbelt så mange i Øst som i Centrum siger, at de er meget religiøse.

Datamaterialet indeholder i alt 19 spørgsmål, der belyser de unges politiske interesse. Sammenfatende viser data, at den politiske interesse er forholdsvis høj, når der sammenlignes med andre danske og internationale undersøgelser. Selvom forskellen på de to undersøgelsesområder er lille, så er den gennemgående tendens dog, at interessen for politik er lidt højere i Centrum end i Øst.

Sammenlignet med data fra de øvrige europæiske lande viser data, at unges tilfredshed med demokratiet er høj, og desuden at der er stor tiltro til, at politikken påvirkes gennem formelle politiske aktiviteter (jf. figur 4, som viser gennemsnit af svar på en Likert skala med værdier fra 0-10). Således vurderes det at stemme ved valg meget højt (8,36), efterfulgt af brug af medierne til at få offentlig opmærksomhed (7,64) og partipolitisk aktivitet (6,40). Lidt lavere vurderes arbejdet i frivillige foreninger (5,99), udbredelse af budskaber på de sociale medier (5,73), personlig kontakt til politikere (5,47), og brug af grundlovssikrede rettigheder som deltagelse i demonstrationer (5,43) og underskriftsindsamlinger (5,33). Mindst tiltro er der til forbrugerboykot (4,69) og frem for alt ulovlige (3,13) eller voldelige protester (2,27).

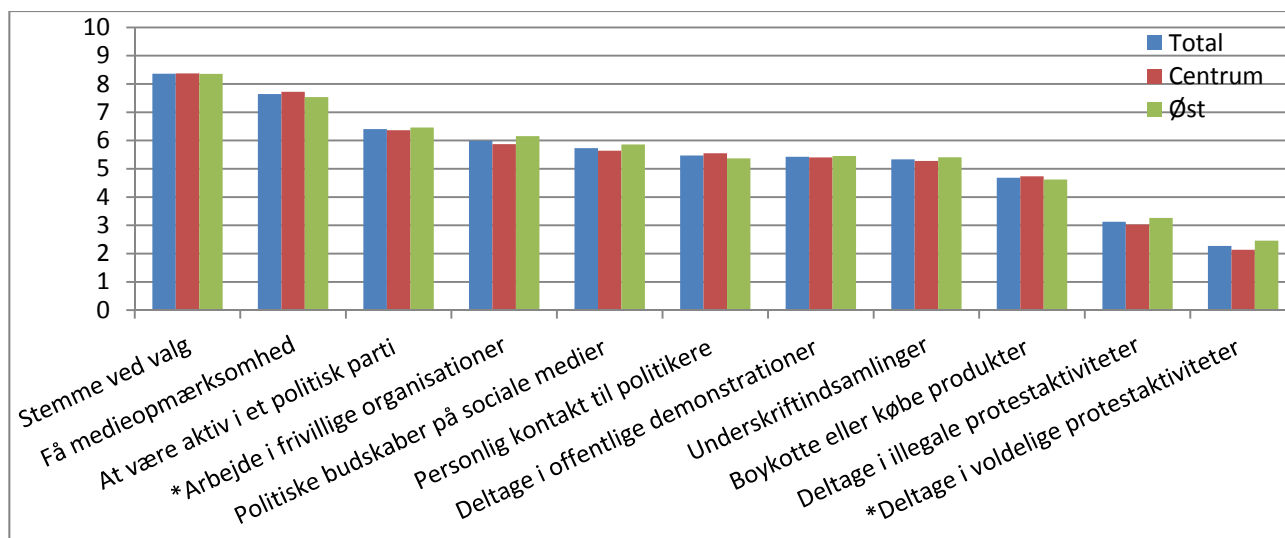
Kun i de unges syn på to af aktivitetsformerne er der en statistisk signifikant forskel mellem de to områder. Det er dels et af de højest rangerede emner (at arbejde i frivillige organisationer og for-

eninger), samt det lavest rangerede emne (at deltage i voldelige protester). Begge emner vurderes højest i Øst. Den store lighed mellem de to områder kan afspejle, at sociodemografiske forskelle i hele befolkningen ikke afspejles i sammensætningen af de unge. Dette kan være en konsekvens af, at byen er en stor uddannelsesby med mange studerende, der bosætter sig i begge områder.

De kvalitative interview giver uddybende begrundelser for den positive holdning til demokratiet og afstandtagen fra ulovlige og voldelige aktionsformer. Det er begrundet i såvel en holdningsmæssig som en emotionel afstandtagen. Samfundet betragtes som et fællesskab og politisk aktivitet begrundes i overensstemmelse med en klassisk demokratiforståelse, dvs. at demokrati bygger på diskussion og forhandling. Det betyder også, at der er en grundlæggende accept af forskelligheder. Venner og omgangskreds vælges ikke ud fra politisk overensstemmelse.

Samtidig viser interviewene, at støtten til demokratiet ikke er ensbetydende med en stærk parti-identifikation. Det tilkendes, at partipolitiske præferencer er under konstant overvejelse. Som oftest sker valget mellem nærtbeslægtede partier, og mange unge giver udtryk for, at det er svært at finde et parti, som man helt kan stå inde for. Det politiske engagement skifter karakter, når der sker væsentlige ændringer i de personlige forhold. Et typisk skifte er overgangen fra ungdomsuddannelse til studie- og erhvervsuddannelse, der ofte er forbundet med, at et aktivt politisk engagement drosles ned eller lægges på hylden.

Figur 4 Personlig vurdering af hvor stor betydning forskellige aktiviteter har på politikken i landet. Alle svarpersoner og opdelt på undersøgelsesområder

Kilde: MYPLACE data, 2013.

Anm.: Skala: 10=meget stor effekt, 0=slet ingen effekt

Selvom unge mennesker engagerer sig i politiske diskussioner med kammerater og andre, herunder i skolen og på nettet, så er diskussionerne i familien stadig den fremherskende form for personlig diskussion. Inden for familien er faren den hyppigste samtalepartner. Kærester og samleve-

re er dog også hyppige samtalepartnere. Morens mindre fremtrædende rolle afspejler dog ikke en mangel på politisk interesse og engagement. Både kvantitative og kvalitative data viser, at mødre ses som både informerede om samfundsmæssige problemstillinger og politisk engagerede. De kvalitative data synes dog at vise, at det klassiske kønsrollemønster, hvor faderen repræsenterer familien i den offentlige sfære som forsørger og politisk aktør, mens moderen dominerer hjemmets intimsfære som omsorgsperson og fortrolig, fortsat kommer til udtryk i den måde, de unge omgås forældrene på.

3.2 Unges forhold til historien

Betydningen af historien og historiske erindringer for unges politiske deltagelse i dag er en af hjørnestenene i MYPLACE projektet. Derfor er historiske emner blevet behandlet i WP2, WP4 og WP5.

I WP2 blev der gennemført et kvalitativt studie med udgangspunkt i et historisk erindringssted. Forskningen har taget udgangspunkt i krigen i 1864, fordi det er en begivenhed, der i betydelig grad har påvirket danske unges nationale identitet helt frem til i dag. Der er blevet gennemført fokusgruppeinterview med unge mennesker, som er blevet undervist i begivenhederne i forbindelse med krigen i 1864. De unge var opmærksomme på den store forskel mellem dengang og nu, særlig med hensyn til respekt for individet, men ellers blev 1864 opfattet som værende langt væk. Ikke overraskende viste undersøgelsen, at de unge har en meget forskellig interesse for historien. I interviewene med unge i både WP2 og WP5, mødte vi unge, som er meget engagerede og vidende, og som bruger enhver lejlighed til at udvide deres viden, men vi mødte også unge, der slet ikke er interesserede i historie, og som giver udtryk for, at historien ikke er værd at beskæftige sig med, fordi det opfattes som et afsluttet kapitel. Interessen for historie ser ud til at være formidlet fra generation til generation. De historisk interesserede unge henviser til forældre, der på udflugter og ferier introducerede dem til museer og historiske steder. Der synes at være en klar sammenhæng mellem interessen hos forældrene og de unges interesse for historien.

Der er endvidere blevet gennemført en række intergenerationelle interview. Formålet har været at undersøge samspillet mellem unges politiske synspunkter og aktivisme og forældre- og bedsteforældregenerationens formidling af deres egne erindringer om politiske forhold og politisk aktivisme. De gennemførte interview viste at intergenerationel erindringsformidling er en tovejs proces. Den ældre generation kan have et ønske om at bibringe den yngre generation viden om familie- eller samfundshistorie, og ofte i form af fortællinger. Sådanne fortællinger kan have en stærk indvirkning på den unge, fordi de formidles af troværdige personer, og fordi de gentages. I mange tilfælde vil de familiære historier tillige være befordret af deres eksotiske karakter. Kendskabet til familiehistorien kan også være med til at styrke den personlige identitet igennem tanken om at 'min familie' har rummet betydningsfulde personer.

Et hyppigt element i familiehistorierne var erindringer om besættelsestiden under anden verdenskrig. Flere af familierne havde et medlem, der havde været aktiv i modstandsbevægelsen eller på

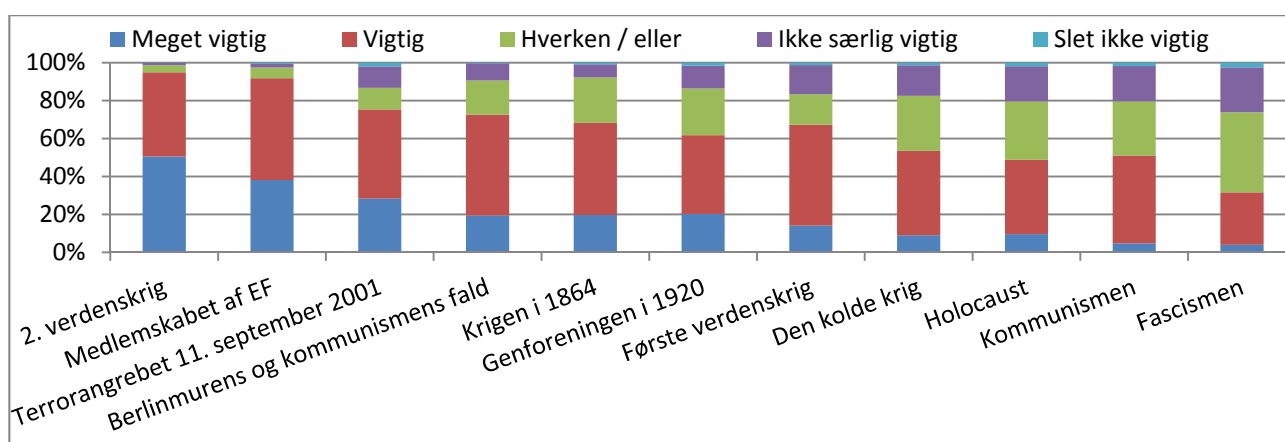
anden vis været involveret i aktiviteter, der adskilte sig fra den ordinære hverdag ved at have bragt dem i berøring med mere risikobetonede forhold. Erindringen om denne fortid er kendetegnet ved respekt, og det er tillige disse erindringer, der bidrager til følelsen af en dansk national identitet.

I de intergenerationelle interview er der eksempler på, at de unge inspireres af deres kendskab til historiske begivenheder, og at det indvirker på deres syn på nutidens samfund. Eksemplerne vedrører dog især den kulturelle dimension af tilværelsen, og i mindre grad den politiske.

I WP4 undersøgelsen er der blevet indsamlet yderligere data om de unges syn på historien. Når de unge spørges om, hvor stor betydning en række begivenheder har haft i Danmarks historie, så er tilkendegivelsen, at de er betydningsfulde (jf. figur 5). Størst betydning tillægges 2. verdenskrig, idet 95% af de unge tilkendegiver, at denne begivenhed er betydningsfuld. Dernæst følger medlemskabet af EF, som 82% af de unge finder var en betydningsfuld begivenhed. Derefter følger internationale begivenheder, 11. september 2001 og Berlinmurens og kommunismens fald. Næst i rækken kommer den ældste begivenhed, som de unge blev præsenteret for, krigen i 1864, og den efterfølgende genforening i 1920. Derefter følger i faldende orden: 1. verdenskrig, den kolde krig, Holocaust, kommunismen og fascismen.

Virker denne rækkefølge påfaldende, skal det dog erindres, at de unge er blevet bedt om at vurdere, hvilken betydning de pågældende begivenheder har haft for den danske historie, ikke deres betydning i sig selv. Det er således tydeligt, at de unge klart identificerer de mest betydningsfulde begivenheder, men det er på den anden side ligeså tydeligt, at betydningen af begivenhederne synes at aftage i takt med, at de kommer på afstand.

Figur 5 Personlig vurdering af hvor betydningsfulde en række begivenheder har været for Danmarks historie. Alle svarpersoner

Kilde: MYPLACE data, 2013.

Anm.: Skala: 1=meget vigtig, 2=vigtig, 3=hverken vigtig eller ikke-vigtig, 4=ikke særlig vigtig, 5=slet ikke vigtig

De kvalitative interview (WP5) bekræfter den store betydning, som de unge tillægger 2. Verdenskrig. Det opfattes som den vigtigste begivenhed i dansk historie. De unge reflekterer over den danske regerings samarbejdspolitik og over modstandsbevægelsen og dens betydning for Danmarks anseelse og stilling under og efter krigen. En kritisk stillingtagen til samarbejdspolitikken er dog ikke fremherskende, selv om det har været et vigtigt emne i den politiske debat i det seneste årti.

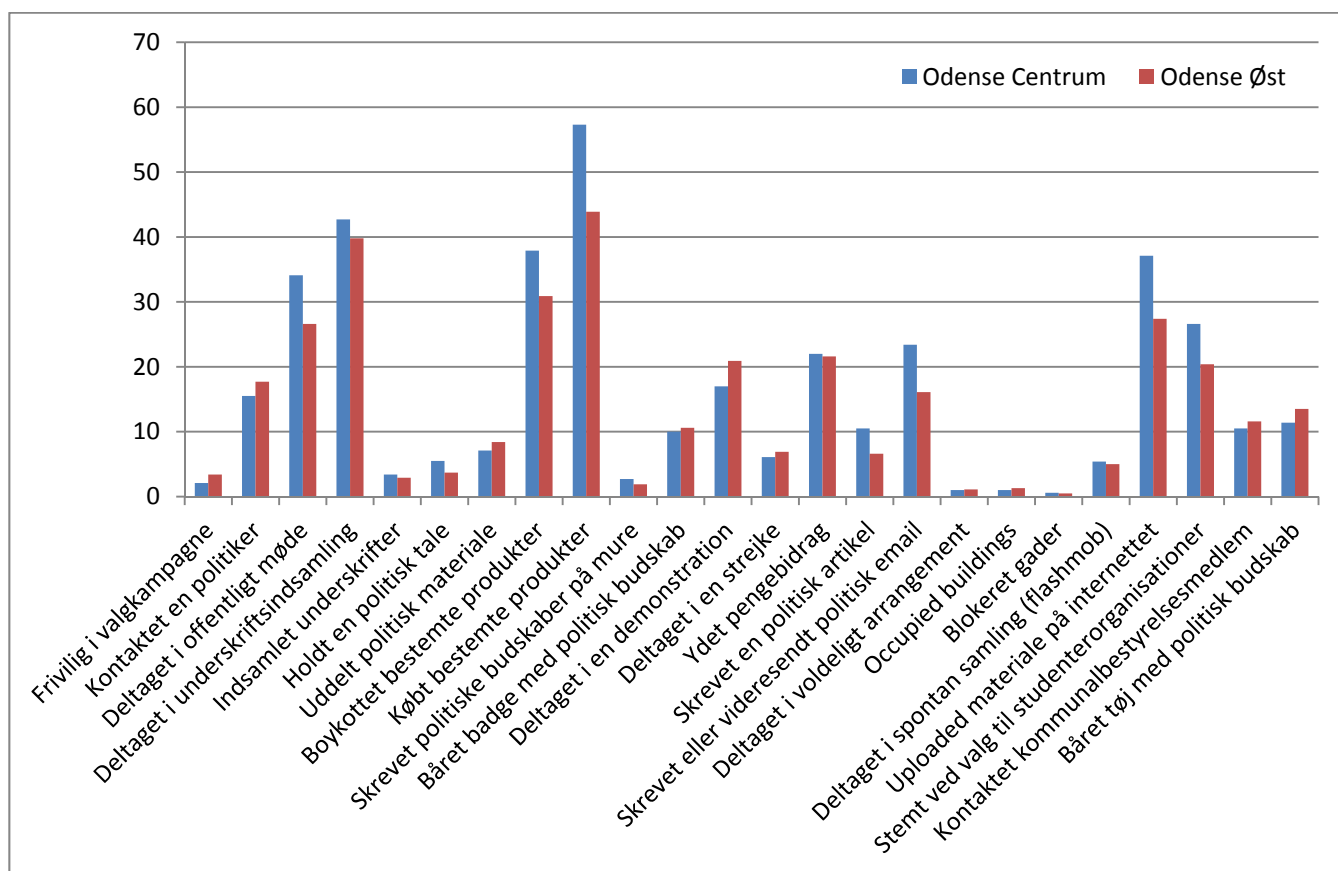
Mange af de interviewede i WP5 henviser til bedsteforældre med en fortid i modstandsbevægelsen. I gennem samtaler og fortællinger er stærke følelsesbetonede holdninger blevet formidlet fra de ældre til de yngre generationer. Det synes at være en slående erkendelse for de unge, at mange modstandsfolk var unge på deres egen alder, og ikke de gamle mennesker, som bedsteforældrene erindres som. Historien om modstandsbevægelsen formidler erfaring om virkningen af aktivisme, den skaber respekt, og den er yderligere med til at styrke følelsen af national identitet.

3.3 Unges politiske aktivisme

I WP6 delprojektet blev unges politiske aktivisme søgt sammenlignet med danske unges aktivisme som helhed, og der blev opstillet en typologi over aktivistiske unge. Et umiddelbart resultat var at både niveauet for politisk engagement og politisk aktivisme er højere blandt vore respondenter i MYPLACE projektet end blandt danske unge som helhed. Det skyldes bl.a. at MYPLACE samlet har en højere andel af uddannelsesøgende end der er i landet som helhed, og da uddannelse øger den politiske deltagelse, formoder vi at dette også gør sig gældende i vores sample. Det kan desuden ikke udelukkes, at det har påvirket niveauet for politisk deltagelse at MYPLACE udelukkende har samlet i landets tredjestørste by, hvor der er langt flere muligheder for at knytte an til politiske grupperinger og bevægelser end i landet som helhed.

Når der ses på de forskellige områder hvor unges politiske aktivitet kommer til udtryk, så finder vi den største aktivitet i forhold til politisk forbrugerisme, såvel boykot som køb af produkter af politiske grunde. Halvdelen af vore respondenter tilkendegiver at have deltaget i denne form for aktivisme inden for det seneste år. Omkring en tredjedel af respondenterne tilkendegiver at have deltaget i underskriftsindsamlinger, distribueret politiske tilkendegivelser på nettet, eller deltaget i politiske møder. Derimod er der meget få der vedstår at have deltaget i ulovlige aktiviteter såsom voldelige demonstrationer, husbesættelser eller blokader af offentlig vej. Det er en ud af hver hundrede, hvilket er i overensstemmelse med hvad landsdækkende undersøgelser tidligere har vist. Der er kun mindre forskelle på respondenterne i de to undersøgelsesområder. Der er en større andel der har deltaget i politiske møder, samt optrådt som politiske forbrugere i Odense Centrum end i Odense Øst.

Figur 6 Deltagelse i politiske aktiviteter. Odense Centrum og Øst. Deltagelse i %

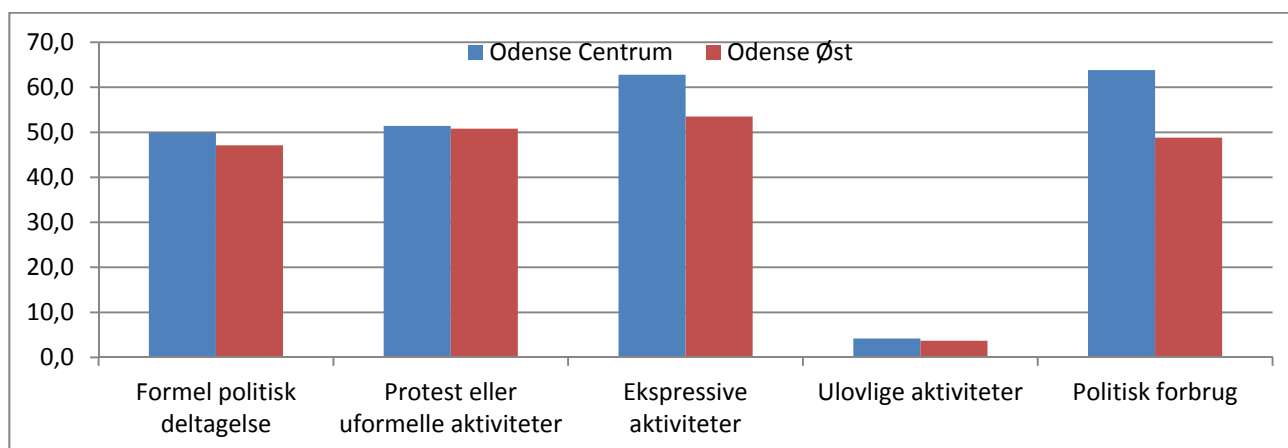

Kilde: MYPLACE data, 2013.

Anm.: Andel der har deltaget inden for seneste 12 måneder

Figur 7 viser en sammenfatning af de forskellige aktivitetsformer i fem hovedtyper. Det fremgår at de mest anvendte politiske aktivitetsformer er ekspressive aktiviteter og politisk forbrug, og der er en højere aktivitet blandt respondenterne i Odense Centrum end i Odense Øst i forhold til begge aktivitetstyper. I begge tilfælde er det knap to ud af hver tre der har deltaget i Odense Centrum, mens det kun er hver anden i Odense Øst. I begge områder har hver anden deltaget i aktivitetstyperne formel politisk deltagelse og protest eller uformelle politiske aktiviteter. Derimod er det kun ganske få (tre ud af hundrede), der vedstår at have deltaget i en form for ulovlig aktivitet som politisk protestform.

Figur 7 Deltagelse i politiske aktiviteter. Odense Centrum og Øst. Deltagelse i %

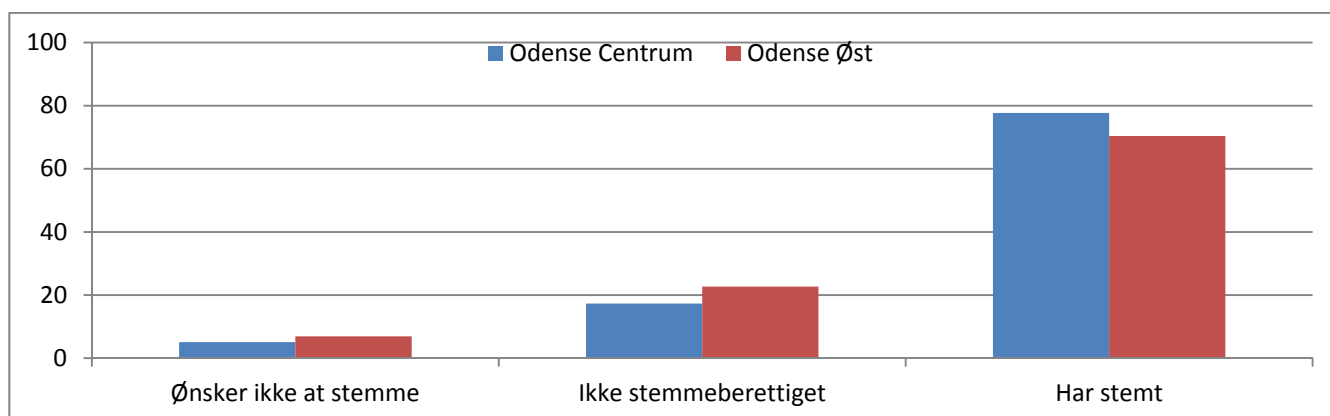

Kilde: MYPLACE data, 2013.

Anm.: Andel der har deltaget inden for seneste 12 måneder; gruppering baseret på forudgående faktoranalyse

Samtidig viser vores resultater at den selvrapporterede valgdeltagelse blandt respondenterne er høj. Andelen der nævner, at de har afstået fra at stemme er så lav som hhv. 5% og 7% i Centrum og Øst. Hhv. 17% og 23% var ikke stemmeberettigede, mens de resterende hhv. 78% og 70% har stemt ved det seneste valg. Forskellen på de to områder skyldes derfor primært andelen af stemmeberettigede, hvor andelen af indvandrere uden stemmeret også spiller ind. I disse resultater skal der dog tages forbehold for, at de selvrapporterede valgdeltagelse typisk er højere end den faktiske.

Figur 8 Deltagelse i politiske aktiviteter. Odense Centrum og Øst. Deltagelse i %

Kilde: MYPLACE data, 2013.

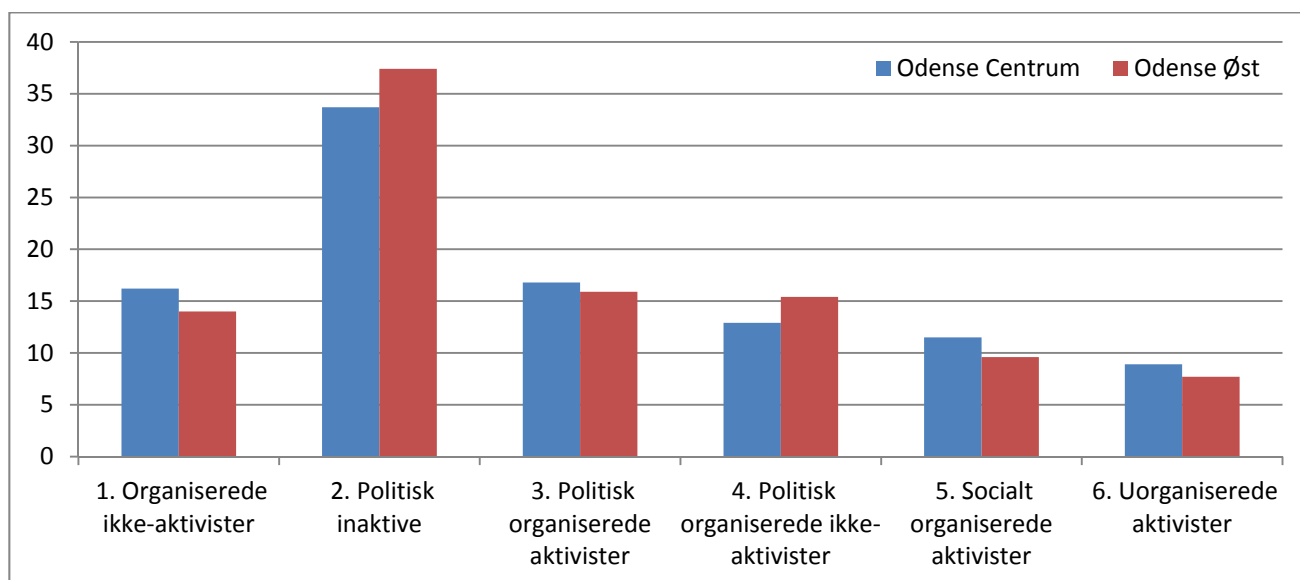
Gennem statistiske klyngeanalyser har vi opdelt respondenterne i hhv. politisk aktive og politisk inaktive, samt efter den organisation de er aktive i: ikke-politiske organisationer, politisk repræ-

sentative organisationer og sociale- og enkeltsagsbevægelser. Derved fremkommer der 6 typer af politisk aktivisme:

- Den første gruppe af inaktive består af personer der er medlem af en ikke-politisk organisation, men ikke tager del i aktiviteter. Den udgør hhv. 16% og 14% i de to områder.
- Den anden gruppe af inaktive består af personer der hverken er medlem af en organisation eller deltager i aktiviteter (hhv. 34% og 37%). Den er langt den største.
- To grupper består af de politisk organiserede, hvoraf den første også er politisk aktive (hhv. 17% og 16%), mens den anden ikke er aktive (hhv. 13% og 15%).
- Den femte gruppe består af medlemmer af sociale bevægelser, der tillige er aktive (hhv. 12% og 10%).
- Den sidste gruppe består af politisk aktive personer, der ikke af medlem af et parti eller en bevægelse, de uorganiserede aktivister (hhv. 9% og 8%).

Figur 9 Typologi over politisk aktivisme. Odense Centrum og Øst. Andel i %

Kilde: MYPLACE data, 2013.

Foruden den generelle analyse af unges politiske og samfundsmæssige engagement, er der også foretaget detailstudier af unges politiske aktivisme i en alternativ politisk bevægelse og en politisk ungdomsorganisation. Bevægelsen Occupy Danmark blev fulgt fra dens fremvækst og i knap et par år. Det var undersøgelsens overordnede konklusion at bevægelsens abstrakte mål gjorde det vanskeligt for at bevægelsen udviklede en klar politisk identitet. Aktivisternes interesse for bevægelsen svandt også hurtigt ind. Hvor den første store demonstration i oktober 2011 samlede anslået 2000 deltagere, så formåede den anden demonstration i oktober 2012 kun at samle omkring 50 deltagere. Samtidig svandt tilstrømningen af nye tilhængere på de sociale medier også kraftigt ind.

Deltagerne i bevægelsen lagde ud med stor entusiasme, men der herskede meget forskellige opfattelser af, hvad der skulle være dens mål og strategi, og entusiasmen forvandlede hos flere til frustration og skepsis. Nogle af uenighederne handlede om, hvor bredt bevægelsen skulle favne, og skepsissen rettede sig bl.a. mod andre bevægelser og organisationer, der benyttede Occupy som en platform for at udbrede deres egne ideer.

Det andet studie undersøgte den politiske ungdomsorganisation Socialistisk Ungdomsfront (SUF). SUF er en uafhængig politisk ungdomsorganisation, der har fordoblet sit medlemstal siden 2005. Organisationen er selvstændig, men har tætte politiske bånd til Enhedslisten og flere mindre venstrefløjspartier. Dens sigte er antikapitalistisk, og et af de overordnede politiske mål er en samfundsmæssig revolution. De politiske virkemidler inkluderer politisk aktivisme. Der er imidlertid ikke en entydig forståelse eller konsensus blandt medlemmerne af SUF om hvordan organisationens mål skal realiseres. Medlemmerne adskiller sig i så henseende ved at nogle er idealister, der fokuserer på de ideologiske ideer; en anden gruppe deler organisationens grundlæggende holdninger, men er primært motiveret af det sociale fællesskab. Den sidste gruppe er først og fremmest interesserede i demonstrationer og aktioner. Ideologisk er der også stor spændvidde i organisationen, idet den rummer såvel pragmatiske socialister (reformister), aktivistisk orienterede anarkister og politisk teoretisk orienterede kommunister.

4 Danske unges værdier, samfundsmæssige engagement og politiske aktivisme i et europæisk perspektiv

Resultaterne fra den danske spørgeskemaundersøgelse i de to undersøgelsesområder, Odense Centrum og Odense Øst, sættes i perspektiv, når de sammenlignes med de tilsvarende resultater fra de andre 28 områder i de 13 øvrige lande. Sammenligningen af resultaterne vil foregå som en rangordning, hvor der alene vil blive set på hvor de danske unge befinder sig i forhold til de øvrige. Sammenligningen dækker et vidt spekter af temaer:

- Odense Centrum ligger nr. 1 og Odense Øst nr. 4 på listen over hvor højt de unge vurderer deres egen **interesse for politik**. Vurderingen af den nære families (far, mor og søskende), samt kæreste/partners og bedste vens interesse for politik ligger ligeledes i top. Kun vurderingen af bedsteforældres lavere omend stadig over middel.
- De danske unge ligger i den øverste tredjedel over hvor meget tid de bruger på at **holde sig informeret om politik** i radio, tv og internettet. Derimod ligger de i den nederste tredjedel med hensyn til at hente information om nyheder fra aviserne.
- De danske unge ligger i den øverste fjerdedel hvad angår omfanget af **diskussion af politik** med forældrene, men Odense Centrum ligger nr. 28 og Odense Øst nr. 26 på listen over hvor tæt de unges politiske synspunkter ligger på forældrenes.

- Odense Centrum ligger nr. 14 og Odense Øst nr. 15 på listen over **interesse for immigrations spørgsmål**, og Odense Centrum ligger nr. 4 og Odense Øst nr. 10 på listen over interesse for homoseksuelles rettigheder.
- Odense Centrum ligger nr. 1 og Odense Øst nr. 3 på listen over **tilfredshed med demokratiet** i ens eget land. Odense Centrum ligger nr. 6 og Odense Øst nr. 5 på listen over hvor stor **tillid de unge har til de politiske institutioner**, og Odense Centrum ligger nr. 1 og Odense Øst nr. 4 på listen over hvor stor tillid de unge har til det nationale parlament.
- De danske unge ligger også helt i top med **positive holdninger til politikerne** og den førte politik, og de ligger ligeledes helt i top med hensyn til at **stemme** ved nationale valg (dvs. folketingsvalg i Danmark). Derimod de danske unge lidt lavere på listen over hvor mange der stemmer til lokale valg (dvs. kommunalvalg) (Odense Centrum ligger nr. 2 og Odense Øst nr. 6).
- De danske unge ligger helt i top på listen over **hvor tæt forbundet de føler sig til et bestemt parti**, og de ligger øverst med hensyn til **medlemskab** af en politisk organisation. Derimod ligger de noget lavere, når der ses på hvor **aktive** de er i disse partier og i traditionel politisk aktivitet (Odense Centrum ligger nr. 16 og Odense Øst nr. 7). Odense Centrum ligger dog nr. 4 og Odense Øst nr. 3 på listen over hvor effektiv **politisk aktivitet** i et politisk parti vurderes at være.
- Odense Centrum ligger nr. 2 og Odense Øst nr. 4 på listen over hvor aktive de unge er i ikke-voldelige politiske **protestbevægelser**. De er kun overgået af spanske unge, men tæt fulgt af tyske og græske unge. Ikke overraskende ligger danske unge på 2. og 3. pladsen i vurderingen af nytten eller betydningen af **lovlig og ikke-voldelig politisk aktivitet**. Omvendt ligger danske unge langt nede i vurdering af effekten af **ulovlig og voldelig politisk aktivitet** (Odense Centrum ligger nr. 26 og Odense Øst nr. 21), og Odense Centrum ligger nr. 29 og Odense Øst nr. 27 på listen over hvorvidt **brugen af vold** kan retfærdiggøres.
- **Sociale mediers** politiske virkningsfuldhed vurderes højt af de danske unge (Odense Centrum ligger nr. 5 og Odense Øst nr. 2).
- Danske unges vurdering af den politiske nytte af at være aktive i **frivillige foreninger** ligger ikke helt i top i den europæiske sammenligning (Odense Centrum ligger nr. 10 og Odense Øst nr. 4).
- Danske unge ligger kun lidt over middel i vurderingen af effekten af politisk **forbrugeraktivism** (Odense Centrum ligger nr. 13 og Odense Øst nr. 12).
- Odense Centrum ligger nr. 8 og Odense Øst nr. 18 på listen over **interesse for europæiske forhold**, men Odense Centrum ligger kun nr. 21 og Odense Øst nr. 23 på listen over **interesse for den europæiske union**. Til gengæld ligger tilliden til den europæiske union noget højere (Odense Centrum ligger nr. 5 og Odense Øst nr. 7 på listen over **tillid til den europæiske union**), og Odense Centrum ligger nr. 3 og Odense Øst nr. 7 på listen over hvor betydningsfuld i moderne historie den europæiske union vurderes at være.

- Odense Centrum ligger nr. 5 og Odense Øst nr. 7 på listen over hvor stor **tillid de unge har til Europa-Kommissionen**, og Odense Centrum ligger nr. 9 og Odense Øst nr. 10 på listen over hvor enige man er i at **medlemskab af EU** er en stor fordel for ens eget land.
- Odense Centrum ligger nr. 16 og Odense Øst nr. 11 på listen over hvor **troværdige** og hjælpsomme man synes andre mennesker er, og Odense Centrum ligger nr. 15 og Odense Øst nr. 9 på listen over hvor forskelligt sammensat ens **personlige netværk** er.
- Odense Centrum ligger nr. 1 og Odense Øst nr. 5 på listen over hvor enige man er i at der skal være **ligestilling mellem kønnene**, og Odense Centrum ligger nr. 2 og Odense Øst nr. 11 på listen over hvorvidt man støtter kvinders **ret til abort**.
- Odense Centrum ligger nr. 3 og Odense Øst nr. 10 på listen over accept af **homoseksualitet**.
- Odense Centrum ligger nr. 30 og Odense Øst nr. 24 på listen over hvor vidt man er **religiøs**.
- Odense Centrum ligger nr. 2 og Odense Øst nr. 3 på listen over hvor meget man mener ens eget land respekter **menneskerettighederne**.
- Odense Centrum ligger nr. 24 og Odense Øst nr. 21 på listen over hvor negative holdninger man har til **minoriteter**. Odense Centrum ligger nr. 17 og Odense Øst nr. 20 på listen over hvor negative holdninger man har til romaer. Odense Centrum ligger nr. 28 og Odense Øst nr. 24 på listen over hvor negative holdninger man har til jøder. Odense Centrum ligger nr. 26 og Odense Øst nr. 24 på listen over hvor negative holdninger man har til muslimer.
- Odense Centrum ligger nr. 24 og Odense Øst nr. 21 på listen over hvor meget man støtter en forstærket **grænsekontrol**, og Odense Centrum ligger nr. 24 og Odense Øst nr. 25 på listen over hvor vidt man støtter at udlændinge ikke skal have samme rettigheder (bl.a. **velfærdsrettigheder**) som landets egne borgere.
- Odense Centrum ligger nr. 7 og Odense Øst nr. 5 på listen over støtte til at ret til **offentlig støtte** fortabes hvis en arbejdsløs siger nej til et job, og Odense Centrum ligger nr. 30 og Odense Øst nr. 28 på listen over enighed i synspunktet at **konkurrence** er skadelig, ligesom Odense Centrum ligger nr. 30 og Odense Øst nr. 29 på listen over enighed i at indkomster skal være mere **ligelige fordelt**.
- Odense Centrum ligger nr. 11 og Odense Øst nr. 14 på listen over ikke at være **interesseret i nyere historie**, og Odense Centrum ligger nr. 21 og Odense Øst nr. 22 på listen over at det er vigtigt at **erindre fortidens begivenheder**.

5 MYPLACE anbefalinger på det europæiske niveau

Inden vi nævner de mest betydningsfulde danske policy-implikationer af undersøgelserne, vil vi kort skitsere de rammer der er udstukket af den europæiske ungdomspolitik. Den væsentligste er EU's ungdomsstrategi for 2010-2018. Den var formuleret ud fra den synsvinkel at Europas fremtid

afhænger af ungdommen, og at det særlige problem derfor er at mange europæiske unges livsmuligheder er meget dårlige. EU's ungdomsstrategi for 2010-2018 har to hovedmålsætninger:

- **Investering i ungdommen**, specielt ved at tilvejebringe flere og lige muligheder for unge for at få uddannelse og arbejde.
- **Styrke ungdommen** ved at opmuntre de unge til på forskellig måde at deltage aktivt i samfundslivet.

Med hensyn til at investere i de unge, peges der på en lang række virkemidler, der stiles til rådighed med henblik på at styrke de unges erhvervsfærdigheder, uddannelse og beskæftigelsesmuligheder, herunder at udvikle de unge som iværksættere. Der er også opmærksomhed omkring sundhed og helse.

For at håndtere det forhold, at det i særdeleshed er de unge der er blevet ramt af den økonomiske krise siden 2008, hvor 1 ud af 4 unge under 25 år er arbejdsløse (hver anden i Grækenland, det land med den højeste andel), har EU i april 2013 vedtaget en ungdomsgaranti. Det politiske budskab er, at alle unge, senest fire måneder efter at de har afsluttet folkeskolen eller er blevet arbejdsløse, skal modtage tilbud af god kvalitet om beskæftigelse, fortsat uddannelse, eller lære- og praktikplads.

Med henblik på at styrke de unge, tilskynder strategien til at de politiske beslutningstagere tager hånd om følgende problemstillinger:

- Dialog med unge mennesker og understøttelse af deres medvirken til at skabe såvel nationale som EU politikker
- Støtte til ungdomsorganisationerne og de nationale og lokale ungdomsråd
- Støtte til underrepræsenterede grupperes repræsentation
- Støtte til 'læring i deltagelse' fra tidligt i skoleforløbet
- Fremme af e-demokrati med henblik på at inddrage ikke-organiserede unge

Desuden understreges betydningen af at politikudvikling sker på et evidensbaseret grundlag.

Set fra et dansk perspektiv er politikudviklingen allerede fremskreden i forhold til disse ungdomspolitiske sigt punkter. Det kan dog fortsat diskuteres, om der kan gøres mere for at de bliver implementeret mere effektivt.

I en række europæiske lande er spørgsmålet om de unges politiske deltagelse særdeles fremtrædende. Danmark adskiller sig fra de øvrige lande ved at deltagelsen ligger relativt højt. Det ændrer dog ikke ved, at problemstillingen også er relevant i en dansk kontekst, idet en relativ høj valgdeltagelse tilsyneladende fungerer fint sammen med en lav deltagelse i det organisatoriske partipolitiske arbejde.

Vore fælles europæiske anbefalinger, der også har gyldighed for Danmark, er at

- der må gøres meget mere for at udstyre de unge med den viden og indsigt i politik, som de unge siger at de behøver for at de er i stand til at deltage effektivt
- tendensen til at sænke valgets alderen er et positivt træk, der vil bidrage til øget deltagelse

Den danske situation er dog ikke kendetegnet af den fundamentale mistillid til de politiske partier som man finder i andre europæiske lande, hvor de unge ser sig udelukket fra politik og fra et politisk system, som de oplever mere fungerer til de ældres eller de riges fordel end til deres egen. Det bør dog mane til eftertanke, at de unge giver udtryk for frustration over, at afstanden mellem de politiske blokke ikke korresponderer med grundlæggende politiske holdningsforskelle. Det kunne indebære en risiko for at der udvikles en negativ spiral af politisk ligegyldighed over for den parlamentariske politik. På kort sigt synes det partipolitiske spektrum imidlertid fortsat at rumme mulighed for at de frustrerede kan give deres politiske støtte til partier der spejler deres holdninger. En risiko, der dog fortsat synes lav, når der sammenlignes med hvordan unge i nogle europæiske lande ser på politik og politikere.

Her påpeger den europæiske dimension af MYPLACE projektet, at de unge oplevede politik som befolket af "ældre, formelt klædte, kedelige mennesker", og at de unges alternative politiske udtryksformer blev imødegået som en trussel mod den offentlige orden, og den anbefaler at de unges oprørskhed, i stedet for at være et problem, skal ses som et positivt ønske om et mere meningsfuldt og en mindre indirekte form for demokrati.

De udfordringer som unge på det europæiske plan står over for afspejles også i den danske situation, selvom der er ganske betydelige forskelle. Danske unges uddannelsesmuligheder er på trods af dimensionering og fremdriftsreform stadig særdeles attraktive i et komparativt perspektiv, og ikke mindst når der ses på adgangen til uddannelse i et socialt lighedsperspektiv. Danske unges beskæftigelsessituation er, selvom den også har været påvirket af finanskrisens eftervirkninger, fortsat langt mindre prekær end den der kendetegner unge i specielt de sydeuropæiske lande.

De globale udfordringer som samfundene står over for, og som vil blive nogle af de opgaver det vil påhvile de unge at klare, har de europæiske unge til fælles. Det er forhold som stigende økonomisk ulighed imellem samfundene og klimaforandringerne. Det er forhold som den kvalitative og etnografiske forskning afdækkede at de unge både er bevidste om og engagerede i.

MYPLACE projektets forskningsresultater viser som helhed en støtte til EU's stærkere fokus på de unge, men de stiller også spørgsmålstegn ved om problemerne kan håndteres virkningsfuldt gennem de dominerende økonomiske politikker og den bløde form for gennemførelse, som den Åbne Koordineringsmetode er udtryk for. De unge *har* problemer, men de *er* de ikke problemet. I EU's ungdomsstrategidokument formuleres det således: 'De unge er ikke et byrdefuldt ansvar, men samfundets kritiske ressource'.

Det fælleseuropæiske budskab fra MYPLACE projektet er at vores forskningsresultater viser, at der er behov for at politikerne gør en større indsats for at imødekomme de unge og give bedre svar på

de budskaber der kommer fra de unge (der deltog i MYPLACE forskningen). De peger i særdeleshed på behovet for at politikerne leverer bedre resultater i forhold til den formelle demokratiske deltagelse og i forhold til væsentlige emner som social retfærdighed, fattigdom og lighed.

Europæiske unge har forventninger om at de europæiske samfund fortsat udvikler sig til bedre samfund. Nogle karakteristiske synspunkter fra de unge kan fungere som pejlemærker:

- Et samfund hvor mennesker kan forsørge sig selv
- Et samfund uden arbejdsløshed
- Et samfund hvor politikere kommunikerer med mennesker og ikke kun med hinanden
- Et samfund hvor de unge ikke fratages deres drømme
- Et samfund hvor mennesker ikke behøver at dømmes hinanden
- Et mindre skævt samfund
- Et mindre racistisk samfund
- Et samfund hvor mennesker har tillid til hinanden
- Et samfund hvor der er ærlighed i erhvervslivet og i de personlige relationer
- Et samfund hvor der ikke er stridigheder
- Et samfund hvor livet ikke bygger på materielle goder, men på menneskelige værdier

6 MYPLACE'S ungdomspolitiske anbefalinger i Danmark

Resultaterne fra de danske MYPLACE undersøgelser viser opmuntrende, at vore unge er solidt forankret i samfundets demokratiske traditioner og anerkender dets spilleregler. Vi fandt ikke tilkendegivelser eller indikationer på ekstremistiske præferencer blandt respondenterne i vores forskellige undersøgelser. De spørgsmål, som er blevet afdækket igennem projektets undersøgelser, er således ikke forårsagede af akutte krisesyntomer for demokratiet eller den moralske panik, der ofte har været katalysator for ungdomspolitiske debatter. Derimod understøtter undersøgelsen flere af de allerede igangværende initiativer inden for områder som uddannelse til demokrati og medborgerskab, støtte til demokratisk deltagelse og inkludering.

På den anden side blev der igennem undersøgelserne identificeret nogle problemstillinger, som det anbefales at adressere. Den første er de store vanskeligheder, som mange unge oplever på arbejdsmarkedet som en følgevirkning af finanskrisen. De er tydeligt afspejlet i de unges vurdering af den nuværende situation og udsigterne for fremtiden. Manglen på jobåbninger er et spørgsmål om skærpet konkurrencekamp om de fremtidige livsmuligheder. Det er et problem med langtrækkende konsekvenser for den generation, der vilkårligt er blevet påvirket. Konsekvenser for den individuelle trivsel må ikke undervurderes, og det er nødvendigt, at det adresseres i en ungdomsorienteret arbejdsmarkedspolitik.

Det andet er, at de unges lave tillid til de politiske partier og det parlamentariske politiske arbejde kan indeholde kimen til politiske legitimationsproblemer. Vi fandt dog ikke indikationer på, at det demokratiske engagement blandt de unge er truet. Indtil videre er der ingen tegn på, at de unge

vil begynde at handle ud fra deres mistillid og utilfredshed på udemokratisk vis. Det er imidlertid en problematik, der bør påkalde sig kritisk selvransagelse, bl.a. igennem øget forskning.

Opgaven med at finde passende svar på problemstillingen påhviler primært politikerne og de politiske partier. Historisk set er erfaringen at store politiske forskydninger kan opstå ganske hurtigt, som det erindres fra det såkaldte jordskredsvalg. Derimod har vi ikke i moderne dansk historie erfaringer med pludselige forskydninger der kan true den demokratiske legitimitet.

Derfor er der alligevel god grund til at se på de virkemidler, som kan tages i anvendelse for skabe en yderligere forstærkning af de unges demokratiske ballast. Der er i den forbindelse grund til at pege på de overvejelser som Valgretskommissionen har foretaget.

MYPLACE undersøgelsen viser i lighed med en række andre undersøgelser af politisk deltagelse, at der er relativt store forskelle på lavt- og højt uddannedes politiske engagement. Disse forskelle findes eksempelvis mellem unge der har en gymnasial uddannelse, og unge der ikke har. For at imødegå, at sociale forskelle og uligheder ungdommen også skaber politiske uligheder, er det afgørende, at der udvikles initiativer i hele ungdomsuddannelsessektoren, som styrker unges politiske erfaring og viden, og dermed deres forudsætninger for at kunne deltage aktivt i demokratiet.

Ligeledes er det vigtigt at der nationalt såvel som lokalt fortsat udvikles initiativer der bidrager til at styrke de unges interesse for politik. Her spiller både de parlamentariske institutioner (Folketinget og kommunalbestyrelser) og de politiske partier en afgørende rolle.

Den relativt lave grad af interesse for historiske emner påkalder sig også opmærksomhed. Unge uden historisk viden kan være sårbare over for potentielle udemokratiske diskurser. Det er en problematik der går igen i de forskellige europæiske lande. Vores europæiske anbefalinger drejer sig imidlertid også om at revidere en historiefremstilling på museer og historiske erindringssteder der flere steder har fokuseret på at være normgivende og forglemmende i forhold til de historiske konflikter der har delt samfundene. I sammenligning med andre lande har den danske historie har ikke en ligeså vanskelig og traumatisk nær fortid, selvom visse emner stadig kan skabe politisk debat. Denne debat dog væsentlig for at bibringe de unge en forståelse for historiens betydning og en indsigt i at den nutidige realitet altid er et produkt af konflikter og valg i fortiden, således at andre udfald også havde været mulige. Dette er ikke mindst vigtigt i formidlingen af nutidens demokrati og velfærdssamfund, som de unge uden den historiske indsigt kunne forledes til at tro var en del af den naturlige orden.

Det er derfor vigtigt at den historiske formidling fortsat udvikles. Mulighederne for at udvikle produktive læreprocesser og dialog med de unge synes at ligge i en formidling, der bygger på den personlige fortælling og det personlige engagement, og som indgår i en dialogbaseret inddragelse af de unge. Det er et område, hvor et samarbejde mellem museer og skoler stadig står over for uudforskede muligheder.

7 Referencer

(Da denne rapport er en populær sammenfatning af de videnskabelige rapporter der er udarbejdet som led i MYPLACE projektet, har vi undladt specifikke referencer til disse og de sekundære kilder der er benyttet, men henviser i stedet til MYPLACE rapporterne der kan findes på flg. Websted: <http://www.fp7-myplace.eu/deliverables.php>)

Carsten Yndigegn & Gunnar Adriansen (2012), WP2: Interpreting the past (The construction and transmission of historical memory). Delivery 2.1: Country based reports on historical discourse production as manifested in sites of memory (DENMARK)

Kalle Grøntved, Valborg Amalie Ahlehoff Hansen, Katrine Lund-Hansen, Klaus Levinsen (2013), WP4: Measuring Participation. Deliverable 4.5: A series of country specific analyses which highlight local historical and cultural factors and which contrast the two regions sampled. Denmark: Odense Centrum and Odense East

Carsten Yndigegn (2013), WP5: Interpreting Participation (Interviews). Deliverable 5.3: Country-based reports on interview findings. DENMARK

Carsten Yndigegn (2014), WP2: Interpreting the past (The construction and transmission of historical memory). Deliverable 2.3: Intergenerational transmission of political heritage and historical memories report – DENMARK

Klaus Levinsen & Carsten Yndigegn (2014), WP6: Mapping Activism. Deliverable 6.1: 14 local (case study) level reports mapping and typologising youth activism based on outputs from WP4 and WP5. Denmark (Odense Centre and Odense East)

Klaus Levinsen & Carsten Yndigegn (2014), WP6: Mapping Activism. Deliverable 6.2: 14 national level reports outlining the fit between local-level (case study areas) analysis and typologisation and national-level analysis and typologisation. Denmark (Odense Centre and Odense East)

Klaus Levinsen & Emil Thylin (2014), The Occupy movement in Copenhagen. WP7: Interpreting Activism (Ethnographies). Deliverable 7.1: Ethnographic Case Studies of Youth Activism

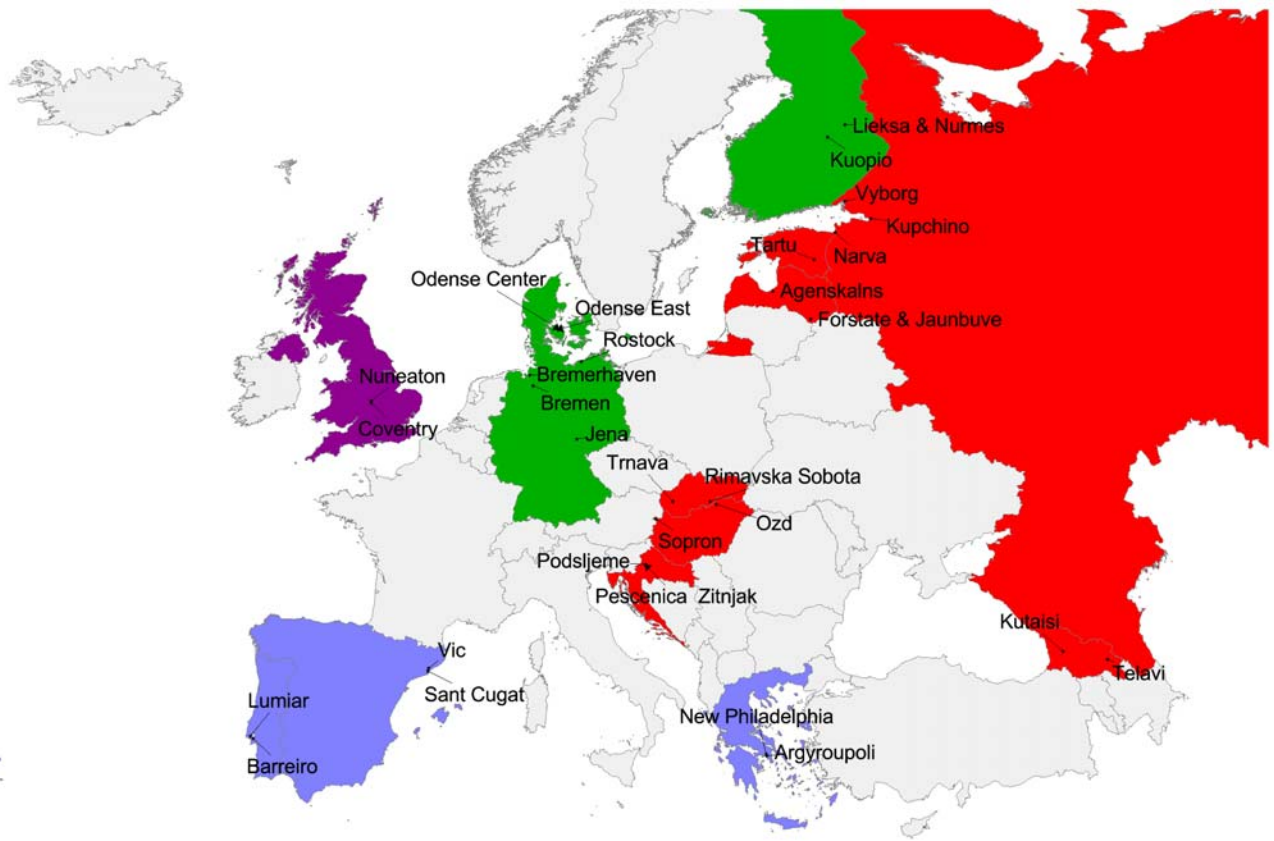
Klaus Levinsen, Kalle Grøntved, Tanja Marie Hansen, Valborg Amalie Ahlehoff Hansen, Emil Thylin (2014), Activism against Capitalism: The Socialist Youth Front in Copenhagen. WP7: Interpreting Activism (Ethnographies). Deliverable 7.1: Ethnographic Case Studies of Youth Activism

Mark Ellison and Gary Pollock (eds.) (with Klaus Levisen et al.) (2014), WP4: Measuring Participation. Deliverable 4.6: Europe-wide thematic report.

Klaus Levinsen & Carsten Yndigegn 'Political discussions with family and friends: Exploring the impact of political distance' i: Hilary Pilkington and Gary Pollock (udg.) *Radical futures? Youth, politics and activism in contemporary Europe*, Sociological Review Monograph Series, Oxford: 2015 (i trykken).

8 Projekt Information

Projekt navn	Memory, Youth, Political Legacy and Civic Engagement (MYPLACE)
Koordinator	Professor Hilary Pilkington, University of Manchester, United Kingdom hilary.pilkington@manchester.ac.uk
Konsortium	Caucasus Research Resource Centre, Tbilisi, Georgia Centro Investigacao e Estudos de Sociologia, Lisbon, Portugal Daugavpils Universitate, Daugavpils, Latvia Debreceni Egyetem, Debrecen, Hungary Friedrich-Schiller Universität Jena, Jena, Germany Institut Drustvenih Znanost Ivo Pilar, Zagreb, Croatia Manchester Metropolitan University, Manchester, United Kingdom Panteion University of Social and Political Sciences, Athens, Greece State Institution of Ulyanovsk Research and Development Centre "Region", Ulyanovsk, Russian Federation Syddansk Universitet, Odense, Danmark Tallinn University, Tallinn, Estonia The University of Manchester, Manchester, United Kingdom The University of Warwick, Coventry, United Kingdom Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, Spain University of Eastern Finland, Kuopio, Finland Universität Bremen, Bremen, Germany Univerzita sv Cyrila a Metoda v Trnavae, Trnava, Slovakia
Bevilling	FP7 Framework Programme for Research of the European Union – Collaborative project Activity SSH-2010-5.1-1: "Democracy and the shadows of totalitarianism and populism: the European experience"
Varighed	Juni 2011 – Maj 2015 (48 måneder).
Budget	EU bevilling: 7 994 463 €.
Website	www.fp7-myplace.eu
Yderligere læsning	Alle offentliggjorte rapporter er tilgængelige her: http://www.fp7-myplace.eu/deliverables.php

© EuroGeographics for the administrative boundaries